

# ΤΟ ΔΑΦΝΟΚΟΥΚΙ

(Λιχὸ παραμῦθι)

Πίσω ἀπ' τὰ χιονισμένα τὰ βουνά λίγα φτωχό-  
σπιτα εἶχαν χτίσει κάποιο ἄνθρωποι καὶ δούλευαν ὁλο-  
μερίς τὸ μεγάλον κάμπο πού ἀπλώνεται ἐκεῖθες γιὰ  
νὰ βγάλουν τὸ ψωμί τους καὶ νὰ ψεφτοπερνούνε κι  
ἀφτοί· σὰφτὸ τὸ φτωχὸ χωριὸ ἐζούσε καὶ μιὰ γριά κι  
ἀφτὴ ἡ γριά εἶταν πολὺ φτωχή, δὲν εἶχεν ἀντρα ἢ  
καημένη, καὶ κοντὰ στοὺς δουλεφτάδες ἐβγαίνει κι  
ἀφτὴ ὅζω στὸν κάμπο ὅπου μάζονε χόρτα, τὰ μα-  
γέρεβε καὶ τὰτρωνε γιὰ νὰ μὴν πεθάνει ἀπὸ τὴν  
πεῖνα.

Παιδιά δὲν ἀπόχτησε μὲ τὸ συχωρημένον τὸν ἄν-  
τρα της, μὰ περικαλούσε κάθε πρωὶ καὶ κάθε βράδι  
τὸ Θεὸ νὰν τῆς δώσει κι ἐλεγε :

— Θεέ μου, νὰ μοῦ δώσεις ἕνα παιδὶ κι ἄς εἶναι  
καὶ δαφνοκούκι. Θεέ μου, νὰ μοῦ δώσεις ἕνα παιδὶ κι  
ἄς εἶναι καὶ δαφνοκούκι...

Κ' ἐκλαίγε ἡ καψάρα ἡ γριά, μεράκι της τὸ  
εἶχε πού δὲν ἔκανε κι ἀφτὴ παιδιὰ σὰν τίς ἄλλες  
γυναῖκες· ἐβγαίνει στὸν κάμπο, μάζεβε χόρτα γιὰ  
νὰ φάγει λίγο καὶ περικαλούσε πάλι τὸ Θεό.

Τὴν ἄκουσεν ὁ Θεὸς τὴ γριά καὶ τῆς ἐχάρισε  
ἕνα δαφνοκούκι. Ἀφτὸ τὸ δαφνοκούκι εἶταν ἕνα κο-  
ρίτσι πεντάμορφο, ἥλιος δὲν τόβλεπε καὶ τὸ φεγγάρι  
πάνταζε τίς νύχτες στὴ θωριά του, σὰν ἐσηκόνονταν  
ἀπ' τὰ χιονισμένα βουνά· μὰ ἡ μοῖρα του δὲν εἶταν  
νὰ εἶναι πάντοτε ἄνθρωπος, γιὰτὶ πότε γένονταν κο-  
ρίτσι, πότε γένονταν δάφνη μεγάλη σὰν τὰ κυπα-  
ρίσια τὰ ψηλά πού εἶναι πέρα στὴν ἄγια Ἀνάληψη  
κοντὰ, στὴν παλιοκλησίτσα. Ὅταν φύτρωνε δάφνη,  
τὸ Δαφνοκούκι ἐβγαζε μιὰ μυρουδιά πού πλημύριζε  
ὅλο τὸ χωριό, ὅλα τὰ βουνά, ὅλους τοὺς κάμπους  
καὶ περνούσε καὶ πέρα ἀπὸ τίς θάλασσες μὲ τὰ μεγά-  
λα κύματα. Οἱ ἄνθρωποι στὴ μυρουδιάν ἀφτὴ παθαί-  
νονταν.

Καὶ ἔφτανε τόσο μακριὰ ἀφτὴ ἡ μυρουδιά πού  
μιὰ μέρα τὴ μυρίστηκε καὶ ὁ γιὸς τοῦ βασιλιά στὸ  
μαρμαρομένο τὸ παλάτι του. Ἐπесе ἄρρωστο τὸ μο-  
νάκριο βασιλόπουλο μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά ἀπὸ τὴν  
ἀποθυμιὰν ἐκεῖνη νὰ βρεῖ τὴν πηγὴ τῆς μυρουδιάς  
πού τὸ λίγανε τόσο πολὺ. Ὁ πατέρας του ὁ βασι-  
λέας ἐκάλεσε ὅλους τοὺς γιατροὺς καὶ ὅλες τίς γριές  
γιὰ νὰ πούνε τί ἀρώστια εἶχε τὸ παιδί του, μὰ κα-  
νένας δὲ μπόρεσε νὰν τὸ πεί. Καὶ τὸ χλωμὸ βασιλό-

πουλο μαρῶζε, μαρῶζε, πᾶσα μέρα καὶ στὸ χει-  
ρότερο πῆγαινε κι ὁ βασιλέας κι οὐλο τὸ παλάτι θα-  
μίζονταν τί νὰ κάμουν.

Κάποτες κι ἄλλότες ἕνας γέρος γιατρός ἔφτασε  
στὸ παλάτι ἀπὸ μακρινὴ χώρα, ζέτασε τὸ ἄρρωστη-  
μένο βασιλόπουλο καὶ μίλησε ὑστερας ἔτσι στὸ γέρο  
βασιλιά :

— Μεγάλε καὶ δοξασμένη βασιλιά, τὸ μονάκριβο  
παιδί σου ὑποφέρει ἀπὸ μιὰν ἀρώστια πού κανένας  
δὲ μπορεῖ νὰν τὴν γιαντρίψει, γιὰτὶ γιατρία δὲν ὑπάρ-  
χει. Τὸ βασιλόπουλο ἔχει κάπιο μαράζι μέσα στὰ  
στήθια του. Μὲν νὰ δώσεις τὴν ἄδεια στὸ γιόκα σου  
νὰ ταξιδέψει ἴσως καὶ λυτρωθεῖ ἀπὸ τὸ κακὸ πού  
τὸ βρήκε μέσα στὴ χαρὰ του.

Ὁ πατέρας—ἤθελε δὲν ἤθελε—τί νὰ κάμει ;—  
Ἐδωσε στρατὸ πολὺ στάγורי του, τὸ ξεπροβόδησε  
μιὰ γλυκοχαρὰ συνταχὰ συνταχὰ κι ἐκεῖνος ἔ-  
φυγε.

Δρόμο παίρνει τὸ βασιλόπουλο καὶ δρόμο ἀφίνει,  
χωριὰ καὶ πολιτείες βλέπει μακριάθε κι ὅλα τὰ  
περνάει. Ἐφτασε τελεφταῖα ὕστερα ἀπὸ μῆνες στὸ  
χωριὸ ἐκεῖνο πού ζούσε τὸ Δαφνοκούκι μὲ τὴ γριά,  
πίσω ἀπὸ τὰ χιονισμένα τὰ βουνά. Κουνάκι ἐδῶ,  
κουνάκι ἐκεῖ, κουνάκι στὸ σπῆτι τῆς γριάς. Ἡ μυ-  
ρουδιά τὸν ἐξάλιζε τώρα πιότερο, μὰ δὲ μπορούσε  
νὰ νοιώσει τὸ πράμα· ἔφαχνεν, ἔφαχνεν, μὰ οὐλα χα-  
μένα πῆγαιναν· τὴν πεντάμορφη δὲν τὴν ἔβρισκε  
πουθενά.

Τὸ Δαφνοκούκι τίποτα· τὴ μέρα γίνονταν δέν-  
τρο δάφνη καὶ τὴ νύχτα ἐβγαίνει κρυφὰ κρυφὰ, πῆ-  
γαινε, ἔριχνε δυὸ τρεῖς χούφτες ἀλάτι στὸ ψωμί  
καὶ στὸ φαγὶ τοῦ βασιλόπουλου, τοῦ ἔδενε τὰ χέρια  
καὶ τὰ ποδάρια, καθὼς κοιμούνταν τὴ νύχτα, μὲ  
κορδέλες τρανταφυλλίες καὶ πίσω πάλι χάνονταν  
ἀέρας.

Ἀμα ἔφεγγε, σηκώνονταν τὸ βασιλόπουλο κι  
ἐβλεπε τὰ χέρια καὶ τὰ ποδάρια δεμένα μὲ κορδέ-  
λες τρανταφυλλίες· χάλεβε ψωμί καὶ φαγὶ κ' ἐκεῖνο  
λύσσα, σκάρφη. Πού νὰ φάει!—Πῶς νὰν τὸ ἐξηγήσει  
ἀφτὸ, κ' ἐκεῖνος ὁ ἔρμος δὲν ἤξερε. Μιὰ, δυὸ φορὲς,  
τρεῖς, πέντε, δέκα, ὅλο καὶ τὰ ἴδια. Τελεφταῖα σκέ-  
φτηκε μιὰ νύχτα νὰ γρυπνήσει καὶ νὰ παραμονέψει  
γιὰ νὰ ἴδῃ τί εἶταν ἐκεῖνο πδὺ γένονταν.

Κόντεθαν τὰ μεσάνυχτα. Τὸ βασιλόπουλο εἶταν  
πλαγιασμένο στὸ στρώμα κι ἄκουγε τὸν ἀέρα πού  
τραγουδοῦσε παραπονετικὰ ὅζω, ἀνάμεσα στὰ πέφκα.  
Τὸ φεγγάρι ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ παράθυρο ἔριχνε τάση-

μένα μαλλιά του στὸ πάτωμα πού ἀργασάλεβαν οἱ  
ἥσκιοι τῶν κυπαρισίων ἀπ' ἔξω. Ἀάλησεν ὁ κόκκινος  
κόκκινος κόκοτας καὶ περίμεναν νὰ λαλήσει κι ὁ μά-  
θρος τὴν ὥρα πού πλακόνουν τὰ μεσάνυχτα.

Κορριὴκ πᾶγάλια πᾶγάλια ἔκαμε ἡ πόρτα καὶ  
μιὰ κόρη πεντάμορφη πού ἄστραφτε ἡ ἀσπράδα της  
στὰ σκοτάδια, ἀσπροφορεμένη, σπρώχνει τὴ θύρα καὶ  
νὰ τὴν πού μπαίνει μέσα στὴν κάμαρα τοῦ βασι-  
λόπουλου.

— Ἀ! Ἐσὺ εἶσαι, κυρά μου, πού ἐρχεσαι τόσες  
νύχτες τόρα ἐδῶ μέσα; τῆς λέει τὸ ξανθὸ βασιλό-  
πουλο.

— Ἐγὼ εἶμαι, τοῦ ἀπολογιέται ἐκεῖνη δειλὰ,  
δειλὰ.

Τὴν πῆρε τότες ἀπ' τὸ χέρι καὶ τὴν ἔβαλε κοντὰ  
του στὸ στρώμα νὰ καθήσει· τὴν ἀρώτησε κ' ἔμαθε  
πῶς ἡ πεντάμορφη κοπέλα εἶταν ἐκεῖνη πού ἐγιόμοζε  
τὸν κόσμον ὅλον ἀπὸ τὴ μυρουδιά καὶ τὸν ἔφερε κι  
ἀφτόνα ὡς ἐκεῖνο τὸ χωριὸ ἄρρωστημένο ἀπὸ τὴν  
ἀποθυμιὰ της. Ἀμα τόμαθε αὐτὸ, βγάζει καὶ τῆς  
δίνει τὸ μαλαματένιο δαχτυλίδι τοῦ εἶχε γιὰ  
πέτρα πάνου τὸν Ἀβγερινό. Τὴν ἄλλη μέρα φώναξεν  
ἐνιά χωριὰ καὶ δεκαπέντε κάστρα στὴν ἀραβωνιά  
τυμὲ τὴν πεντάμορφη. Χαρές πού ἐγέλασε ὅλος ὁ  
κόσμος.

Ἦρθε κ' ἡ ὥρα νὰ φύγει καὶ νὰ πάει στὸν πα-  
τέρα του βασιλέα γιὰ νὰν τοῦ ζητήσει τὴν ἐφκὴ  
κ' ὕστερα νὰ στεφανοθεῖ τὸ Δαφνοκούκι. Μὰ ἐκεῖνος  
δὲν τὸν ἀφίνει πιά, τὸν ἀραβωνιάζει καὶ τοῦ δίνει  
μιὰ βασιλοπούλα.

Τὸ Δαφνοκούκι· τᾶμαθε ἀφτὰ· ἕνα πουλὶ καλὸ  
πέταξε τὸ ἀπομεσήμερο, ἦρθε καὶ κάθησε στὸν ὦμο  
τῆς ψηλὰ καὶ ὅλα τὰ ἐκελάνθησε. Πηγαίνει σέναν  
καλόγερο πού σκῆτεβε σὲ μιὰ σπηλιά στὸ βουνὸ καὶ  
τὸν καταφέρνει νὰ τῆς δώσει τὰ ρούχα του γιὰ νὰ  
ντυθεῖ μάφτᾶ. Ἐτσι ἔγινε ἀγνώριστῃ. Κινάει καὶ  
φτάνει στὸ παλάτι τὴν ὥρα πού γίνονταν τὰ στέ-  
φανα, ντυμένη σὰν καλόγερος. Φωνάζει τὸ βασιλό-  
πουλο γιὰ νὰν τοῦ πεί τάχα δυὸ λόγια κρυφὰ σὲ μιὰ  
κάμαρα. Κλείνονται καὶ οἱ δυὸ μέσα, βγάζει τὰ  
ράσα ἡ πεντάμορφη, ἀγκαλιάζει τὸ βασιλόπουλο καὶ  
στὰ φιλιὰ τους κλαῖν γιὰ τὰπάντεχο πού τοὺς ἦρθε  
στὸ κεφάλι τους. Μὰ τὸ Δαφνοκούκι δείχνει τὸ δα-  
χτυλίδι ποῦχε στὸ μικρότερο δάχτυλο, τὸ ἀγλείφουνε  
καὶ φαρμακόνουνται καὶ οἱ δυὸ ἀντάμα.

Καὶ ἡ γριά στὸ φτωχὸ χωριὸ ἐβγαίνει σὰν καὶ  
πρώτα ὅζω στὸν κάμπο γιὰ νὰ μάζει χόρτα καὶ νὰ  
φάει, δίχως κορίτσι τόρα, δίχως τὴν πεντάμορφη.

Δ. ΣΗΛΟΣ

τὴν Παναθηναϊκὴ πομπή. Ἐτσι πολλὰ κι' ἄλλα—  
σημερινὰ μάλιστα ἀκόμα κι' ὄχι ξεχασμένα ἀπὸ πο-  
λυκαιριὰ—τὰ φαντάζονται κι' οἱ ἄλλοι Ἕλληνες  
στραβά, καθὼς τὸ πῶς οἱ βασιλιάδες τῶν Λακωνίων  
δὲν ψηφίζουν ὁ καθένας μ' ἕναν ψῆφο παρὰ μὲ διό,  
καὶ πῶς ἔχουν τὸν Πιπινάκη λόχο πού μήτε καν  
ὑπαρξε ποτέ· του. Τόσο ὀκνὸ μὲ τοὺς πολλοὺς εἶναι  
τὸ ξεσκάλισμα τῆς ἀλήθειας, καὶ τρέχουν κάλια στὰ  
πρόχειρα.

21. Μὰ ἀπ' ὅσα εἶπα γνωρίσματα ὡς τόσο ἂν  
τὰ συμπεράνεις τέτια ἀπάνου ἀτού ὅπως (18) τὰ  
δηγήθηκα (19), δὲ θὰ γελαστεῖς ἴσως, καὶ μὴν τὰ  
πιστεύεις κάλια μήτε ὅπως βρίσκονται μέσα σὲ τρα-  
γούδια ποιητάδων παραστολισμένα, μήτε ὅπως τὰ  
κατάστρωσαν οἱ λογογράφοι, διασκεδαστικώτερα στ'  
ἀφτὶ παρὰ ἀληθινὰ—πράματα ἀλήθεια ἀξεδιάλυτα  
καὶ πού τὰ πιότερα τους ἀπὸ τὴν παλαιότητα κέρδι-  
σαν τὸ εὐχέλαιον ἐστὶ μυθικὰ μορφή—, παρὰ  
πὲς πῶς ὡς πρὸς παλιὰς ἱστορίας καθαρίστηκαν ἀρ-  
κετὰ καλὰ ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τὰ πιὸ φανερά τους.  
Κι' ὁ πόλεμος ἀφτός—ἂν κι' οἱ ἄνθρωποι ἐνὸς πο-  
λεμοῦν τὸν τότε πάντα λογαριάζουν τὸν πιὸ μεγάλο,

κι' ἔπειτα σὰν τελιώσουν πιὸ πολὺ ξεππάζονται μὲ  
τὰ παλιὰ—ὅμως σὰν κριθεῖ ἀπὸ τὰ περιστατικά του  
τὰ ἴδια θὰ φανεῖ πῶς στάθηκε μεγαλύτερός τους.

22. Κι' ὡς πρὸς τοὺς λόγους, ὅσα εἶπε ὁ καθείς  
τους ἡ σὰν εἶτάνε ν' ἀρχίσουν ἢ σὰν εἶχανε πιά μπεῖ  
στὸν πόλεμο, δύσκολο εἶταν τί εἰπώθηκε νὰ θυμηθῶ  
ἀπαράλλαχτα, εἴτε ἐγὼ ὅσα ἄκουσα ὁ ἴδιος εἴτε ὅσα  
μὲ πληροφοροῦσαν ἀπ' ἄλλου πουθενά· ὅπως ὅμως  
νόμιζα πῶς πιθανώτατα ὁ καθείς τους θὰ μιλοῦσε  
τὰ σωστὰ συζητώντας τὰ κατὰ καιροὺς ζητήματα,  
χωρὶς ὅσο μπορούσα νὰ φέβω ἀπὸ τὴν καθόλου οὐ-  
σία τῶν ὧν εἶπαν ἀληθινὰ, ἔτσι τὰ λέω. Τὰ πολε-  
μικὰ ὅμως δὲν ἔκριναν ὀρθὸ νὰ γράψω ρωτώντας τὸν  
πρῶτο τυχόντα μήτε ἔτσι ὅπως ἐγὼ τὰ θαρροῦσα,  
παρὰ ὅσα εἶδα ὁ ἴδιος, καὶ τ' ἄλλα (20) ἀφού τὰ  
σκάλισα ἕνα ἕνα ὅσο τὸ δυνατό ὀρισμένα. Κι' ἤθελε  
κόπους νὰν τὰ ξεδιαλύνει, γιὰτὶ οἱ μάρτυρες τοῦ κάθε  
περιστατικοῦ δὲν ἔτλεγαν τὰ ἴδια πράματα ἀπαράλ-  
λαχτα, μόνε ὅπως τύχαινε νὰ συμπαθοῦν ὁ καθείς μὲ  
τὸνα ἢ τ' ἄλλο μέρος, ἢ νὰ θυμᾶνται. Κι' ὡς δῆγμα  
τ' ἀφάνταστο τοὺς ὕφος ἴσως φανεῖ σὰν κάπως βα-  
ρετό· ὅσοι θελήσουν ὅμως ξάστερα νὰ δοῦν τὸ τί ἔγινε  
καθὼς κι' ὅ,τι κατὰ τ' ἀνθρώπινα φυσικὰ θὰ γίνει

Ξανὰ μιὰ μέρα τέτιο ἢ παρόμοιο, ἀφτοὶ ὠφέλιμα ἄς τὰ  
κρίνουν καὶ μὲ φτάνει. Ἀπόχτημα γιὰ πάντα εἶναι  
γραμμένα κι' ὄχι τόσο ρητορικὴ τῆς στιγμῆς.

23. Κι' ἀπὸ τοὺς πρὶν πολέμους μεγαλύτερος  
ἔγινε ὁ Μηδικός, κι' ἐκεῖνος ὅμως γλήγορα ἀποφασί-  
στηκε μὲ διὸ ναυμαχίες καὶ διὸ πεζομαχίες. Ὅμως  
ἀφτός ὁ πόλεμος τράβηξε σὲ μᾶκρος μέγαν, κι' ἔτυχε  
μαζὶ του νὰ πείσθουνε στὴν Ἑλλάδα τέτια παθήματα  
πού σὲ τὸσον καιρὸ δὲν ἔτυχαν ἄλλα. Γιὰτὶ μήτε  
τόσες πολιτείες πάρθηκαν κι' ἐρημώθηκαν, ἄλλες ἀπὸ  
ξένους, ἄλλες ἀπὸ τοὺς ἴδιους σὰν ἀντιπολεμοῦσαν—  
μερικὲς μάλιστα ἄλλαξαν καὶ κατοίκους σὰν ἐπε-  
φταν—οὔτε ἔγιναν τόσες ἐξορίες ἀνθρώπων καὶ τό-  
σος σκοτωμός, ἄλλος στὸν ἴδιον τὸν πόλεμο, ἄλλος  
ἀπὸ τοπικοὺς σπαραγμούς. Καὶ τὰ πρὶν, πού λέει ἡ  
φήμη μὰ σπάνια βεβαιώνει ἡ πείρα, κατάντισαν ὄχι  
ἀπίστευτα, σεισμοὶ νὰ πούμε πού σύγκαιρα πῆγαν σ'  
ἄπειρα μέρη τοῦ κόσμου καὶ μ' ὑπερβολικὰ (21) μά-  
λιστα δύναμη, καὶ σκεπασιὲς τοῦ ἡλίου πού τύχανε  
συχνότερες παρ' ὅ,τι διαλαλοῦνταν ἀπὸ τοὺς πρὶν  
καιροὺς, καθὼς κι' ἀνομπριὲς σὲ μερικὸς τόπους με-  
γάλες μὲ πείνα κατόπι, καὶ τέλος ἡ πανοῦκλα ἡ φο-  
βερὴ, ποῦ ἐβλάψε τὸ πιὸ πολὺ καὶ μάλιστα ἀφάνισε κι'

(18) Τὸ καίμενο δ. Ὁ Weil οἶα.

(19) διελθόν=διηγησάμην.

(20) Τὰ ΧΡ παρὰ τῶν ἄλλων. Ὁ Linwood παρὰ  
τῶν ἄλλων.

(21) οἱ αὐτοί. ἴσως ἐαυτὸν.